

Головна » Аналітика » Статті

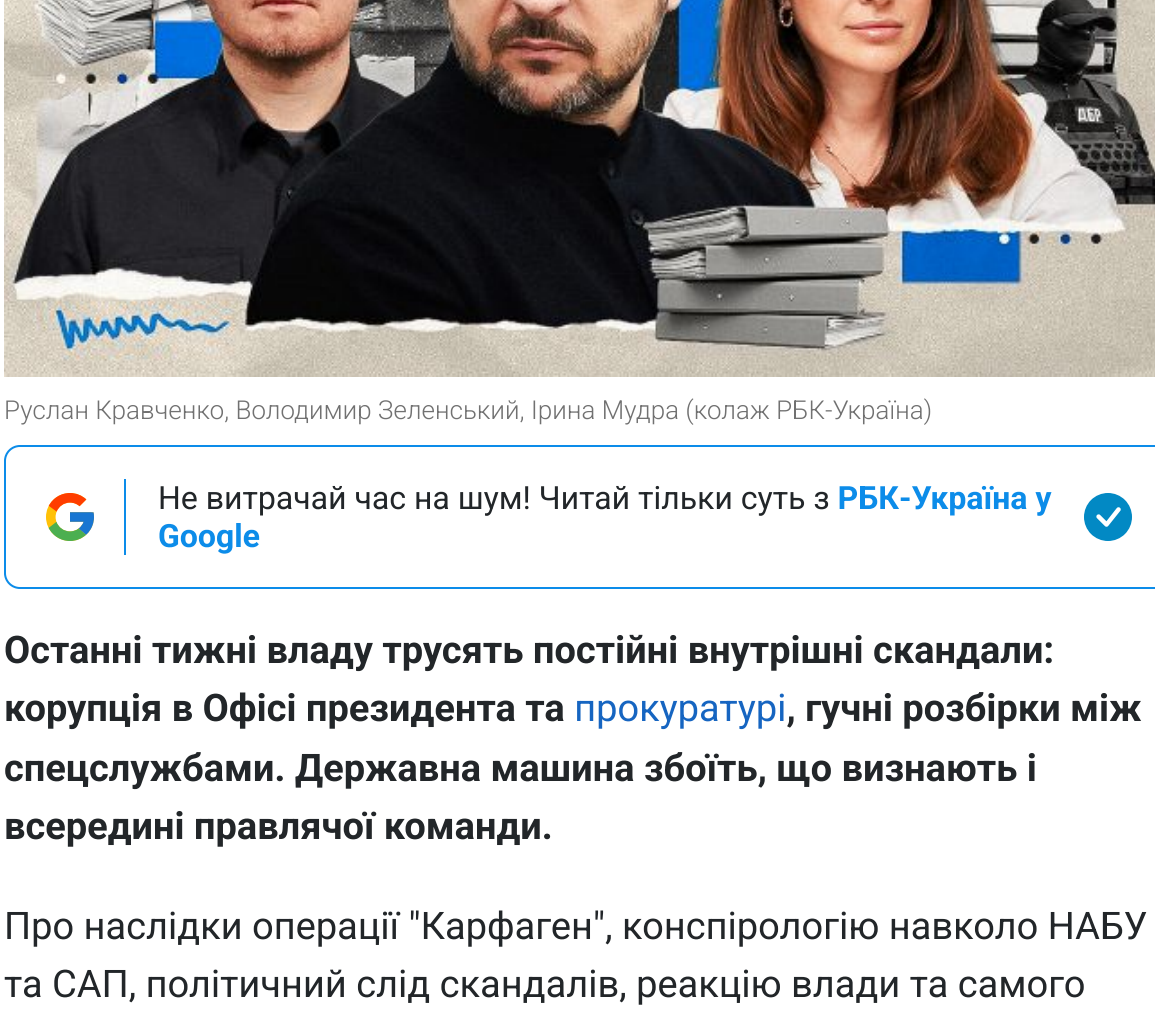
Падіння "Карфагену". Як корупція та скандали розхитують владу Зеленського

07:00 10.09.2024 44

👤 10 м

Чому генпрокурор Кравченко все ж таки подав у відставку і які теорії змови про НАБУ ходять у владі?

 МІЛАНА ЛЕЛІЧА

Рисунки Кравченко, Володимир Зеленський, Ірина Мудра (розкаж РБК-Україна)

Не витривав час на шумі! Читай тільки суть з РБК-Україна у

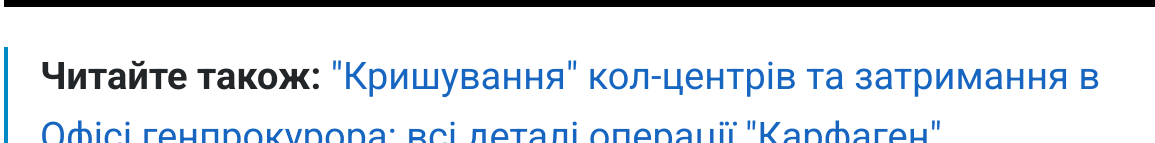
Останні тижні владу трясуть постійні внутрішні скандали: корупція в Офісі президента та прокуратури, гучні розбірки між спецслужбами. Державна машина збоїть, що визнають і всередині правлячої команди.

Про наслідки операції "Карфаген", конспірологію навколо НАБУ та САП, політичний слід скандалів, реакцію влади та самого Володимира Зеленського – читайте в матеріалі журналіста РБК-Україна Мілана Леліча.

>

Головне:

- **Тріщини по вертикалі.** Операція "Карфаген" та відставка генпрокурора Кравченка, як і раніше відставка Єрмака, показали: НАБУ та САП можуть дістатися до будь-якого топ-функціонера.
 - **Нові серії.** Парламент і топ-чиновники побоюються нових підозр, а Банкова поки що не визначилася з кандидатурою нового керівника ОГП.
 - **Теорія "захоплення влади".** У правлячих колах побоюються зростаючого впливу НАБУ та САП, але відкрито атакувати їх не ризикують через жорстку позицію ЄС та відсутність інструментів.
 - **Втрата контролю.** Внутрішні війни та скандали все сильніше розхитують систему влади.
- Багато потенційних приводів причепитися можуть знайти НАБУшники, тому всі живуть в остраху", – каже РБК-Україна співрозмовник у політичній верхівці.
- Антикорупційні структури останні три тижні справді активні, як ніколи: не встиг відхуляти скандал навколо екс-заступника голови Офісу президента Ірини Мудрої, як НАБУ прийшли (в усіх сенсах слова) за прокурорами. Підсумок – заява генпрокурора Руслана Кравченка про відставку.

Читайте також: "Кришування" кол-центрів та затримання в Офісі генпрокурора: всі деталі операції "Карфаген"

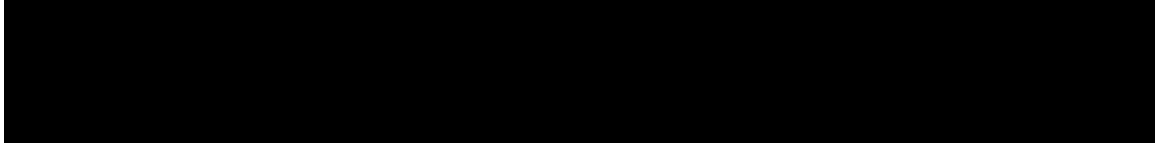
Якщо взяти трохи ширший тимчасовий відрізок – останній рік – то НАБУ та САП де-факто змогли збити з посади другу людину в державі, Андрія Єрмака. Вище вже в прямому розумінні нікуди – чинний президент захищений від таких розслідувань законодавчо.

Між двома гучними історіями від НАБУ стався не менш гучний скандал – розборки між СБУ та ГУР на київських Березняках.

І хоча всі ці епізоди загалом не пов'язані між собою, неможливо ігнорувати відчуття, що державна машина останнім часом пішла зовсім врознос. Що визнають і співрозмовники РБК-Україна всередині самої влади.

Чому пішли Кравченка

"Істи я буду сам, а посуд митимемо разом – ні, так бути не може", – так співрозмовник видання в політичних колах описав ситуацію навколо генпрокурора Кравченка. Мовляв, якщо він причетний до схем із кришуванням кол-центрів, то це його самодіяльність та його проблема, і йому не варто розраховувати, що вся державна система почне за нього "вписуватися".

Генпрокурор Руслан Кравченко у Верховній раді (фото: Getty Images)

Деякі співрозмовники РБК-Україна стверджують, що рішення Кравченка активно захищали після того, як стало відомо про операцію "Карфаген", його небажання йти у відставку – власна ініціатива генпрокурора.

"Але пара днів його захисту показали, що це виглядає як захист від імені усієї вертикалі влади, яка підпадає під удар", – пояснює обізнаний співрозмовник видання. Саме про це йому сказали на понедільковій зустрічі на Банковій, після якої Кравченко заявив про відставку.

Читайте також: "Справа "Карфаген": заарештовано родича та довірену особу Кривоши

Очевидно, Володимир Зеленський мав вагомі аргументи – за інформацією РБК-Україна, керівники НАБУ та САП побували на Банковій якраз перед розмовою президента та генпрокурора.

В оточенні Зеленського вважають, що антикорупційні органи точили зуб на Кравченка ще з липня минулого року, вважаючи його чи не най"головнішим" ідеологом тодішньої атаки на НАБУ та САП. А зруйнували "Карфаген" саме зараз, бо саме змогли дозбирати потрібну доказову базу та презентабельно запакувати її для громадськості.

"НАБУ і САП зараз, за ідеєю, повинні далі розбиратися з колл-центрами, а там же залучені різні силовіки: поліція, ГБР, СБУ, як кажуть. Тому якщо обмежиться все тільки прокуратурою і Кравченком – то тут буде явне політичне забарвлення. Якщо ж почнуть брати й інших – отже, вони справді хочуть "прибити" всю індустрію колл-центрів", – каже співрозмовник видання у команді Зеленського.

Те саме завдання, за його словами, має і нещодавно поданий президентом законопроект – поставити поза законом будь-яку активність, пов'язану з роботою телефонних шахраїв. І хоча зі сторони це могло бути сприйнято як поспішні "антикризові заходи" від Банкової, співрозмовник запевняє, що це просто збіг.

Кандидатів у генпрокурора немає

Наразі немає навіть лонг-листа кандидатів, які могли б замінити Кравченка на посаді генпрокурора, після того, як його наступного тижня має звільнити Рада. Про це РБК-Україна сказали відразу кілька співрозмовників у владі – мовляв, розібравшись із "Карфагеном", Зеленський поїхав із візитами до Норвегії та Канади, і до його повернення питання поставили на паузу.

Відставка генпрокурора внесла сум'яття і до депутатських лав, кажуть у парламенті. Народні обранці побоюються, що новий генпрокурор тепер може "не дивлячись" піднісвати всі підозри проти них, які подаватиме САП. Оскільки та сама САП, по суті, зняла його попередника і конфліктувати з нею наступник Кравченка не захоче.

Відтак у депутатських умах ходить ідея про те, що новий генпрокурор має бути зі "своїх", тобто з нардів. Але поки що незрозуміло, чи знайдуться такі серед депутатів "добровольці", які підходять на цю посаду.

"Нас ніхто не змушував свого часу знімати недоторканність, яка є у всіх країнах світу. Але це була наша обіцянка, ми це зробили, проте тоді консенсусом усіх фракцій ввели запобіжник – підозри депутатам підписує генпрокурор. А тепер "соросята" просувають ідею, щоб їх підписував глава САП – а це порушення цього балансу", – пояснює співрозмовник видання у "Службі народу".

НАБУ-конспірологія

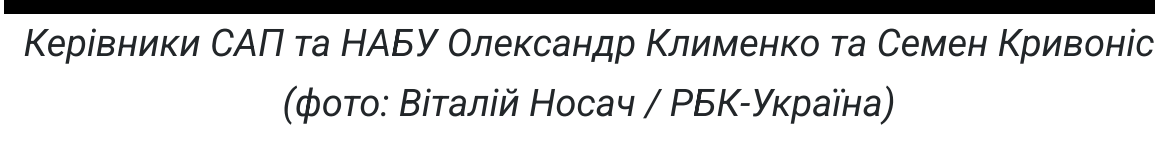
З минулого року, з початку "Міндінгейту", РБК-Україна неодноразово чуло від різних представників влади конспірологічну теорію про те, як НАБУ та САП намагаються "захопити державу" або "захопити deep state". В іншому формулюванні – "стати владою без виборів".

Мається на увазі, що антикорупційні органи нібито спеціально "розхитують" одну держінституцію за іншою, а паралельно, за підтримки Євросоюзу, просувають ідею відкритих конкурсів на все більше посад у силовому блоці і не тільки.

Читайте також: "Міндінгейт", "конверти", Євросоюз. Що зараз відбувається навколо НАБУ та САП

Цю теорію на оприлюднених НАБУ записих мімохідів озвучує і екс-заступник голови ОП Мудра. "Американці цей кадровий резерв роблять із НАБУшників. І вони вже мають (кандидатів) на всі органи, які будуть у конкурсі. Митниці забрали, БЕБ забрали, АРМА зараз заберуть – НАБУ та САП. Тобто вони всі органи (хочуть взяти під контроль). Зараз ДБР", – розмірковує Мудра. Принагідно озвучуючи супутню і дуже популярну теорію про підконтрольність антикорупціонерів "американцям".

Втім, як запевняють співрозмовники видання і в українській владі, і в дипломатичних колах, як мінімум з часів повернення до Білого дому Дональда Трампа, ступінь підконтрольності антикорупційних структур американцям дуже перебільшують. Нині ж головним їхнім "дахом" скоріше є європейці.

Керівники САП та НАБУ Олександр Клименко та Семен Кривоши (фото: Віталій Носач / РБК-Україна)

Але європейські столиці, на відміну від Вашингтона, працюють по-іншому – вони справді більше стурбовані місійною інституцією, а не призначенням на конкретні посади конкретних людей. І з часів торшньої атаки на НАБУ та САП тема боротьби з корупцією, незалежності антикорупційних органів для Європи стала в один ряд із підтримкою обороноздатності та економіки України.

"Якщо вірити в цю теорію про "захоплення влади", можна знайти багато непрямих підтверджень тому. Якщо вони хочуть ловити велику корупцію – чому вони тоді не дивляться на оборонні замовлення, де найбільші гроші, або на митницю? Чому їх розслідування з'являються жорд під час важливих міжнародних візитів? Чому вони часто беруть справи дрібні з огляду на втрати бюджету – але дуже гучні? Чому з медіа-продакшеном у них виходить краще, ніж із доказовою базою?" – розмірковує співрозмовник РБК-Україна у правлячій верхівці.

Втім, сам одразу й застерігає, що це лише теорія, і дії НАБУ та САП можуть і не мати жодного подвійного дня. А гучні справи можуть бути притримі їм, щоб інші потенційні корупціонери не ризикували катріти, якщо це так небезпечно.

При цьому від НАБУ та САП, а також їхніх однодумців-активістів регулярно звучать побоювання щодо можливої контратаки з боку вертикалі влади – за вразом минулого року або навіть різнючої. Подібне занепокоєння РБК-Україна неодноразово чуло і від західних дипломатів.

Утім, у владі такі можливості категорично відкидають. У тому числі тому, що зараз уже ніхто не ризикне взятися за таку ризиковану операцію, як силовий пресинг антикорупціонерів.

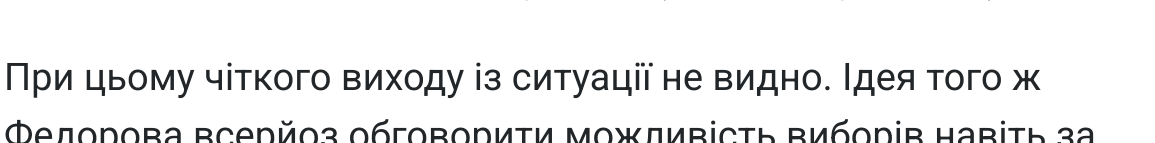
"Рада – точно не повторюватиме таких речей, як із законопроектом минулого року, без варіантів", – каже співрозмовник видання в парламенті.

Крім того, величезну роль відіграє і позиція тих самих європейців. Вони вже багато разів передували меседж, що у разі якихось штучних неприємностей для НАБУ та САП з'явиться не лише євроінтеграція України, а й навіть фінансування опиниться під загрозою – а це у прямому значенні питання виживання і всієї країни, і її влади зокрема.

Втома системи

"Як казав Янукович, був у нас такий: "Кожному овочу свій термін". У всякого є термін придатності, і непридатності", – так філософськи коментує один з нардів від "Слуги народу" безперервний потік скандалів в різних держструктурах.

Він має на увазі, що нинішня влада через демократичність провести вибори явно "пересиділа". І це призводить до не настільки частих, але болючих помилок – як минулого року з атакою на НАБУ та САП чи нещодавнім звільнення Михайла Федорова, яке спровокувало "картонні протести".

"Картонні протести" у Києві (фото: Getty Images)

При цьому чіткого виходу із ситуації не видно. Ідея того ж Федорова всерйоз обговорити можливість виборів навіть за нинішніх умов не знайшла у суспільстві широкого відгуку.

Читайте також: Фальстарт Федорова чи виклик Банкової: чи стали реальнішими вибори на тлі критиків НАБУ

Усі скандали у будь-яких держструктурах природно кидають тінь персонально на президента. Якщо він створив систему, в якій він керує всім (і мовчазним консенсусом ці правила всі схвалили), то він же несе відповідальність за будь-які гучні скандали.

"У президента вже виробилася декака апатія до таких речей. Майже ніхто не говорить про серйозні речі, про брак грошей у держбюджеті, про проблеми з ГППО – зате всі один з одним гризуться, ніби завітра вибори", – каже співрозмовник в оточенні Зеленського.

Але вибори у жодній осяжній перспективі не буде. А ось нові гучні розслідування від НАБУ та САП, які зачіпають все більш впливових "топ-менеджерів Зеленського", цілком можливі.

Питання – відповіді (FAQ):

– Чому відставка генпрокурора стала неминучою?

– Тому що захист Кравченка після операції "Карфаген" виглядав як спроба прикрити всю вертикаль влади. Після розгону в президентом він був змушений піти.

– Хто може стати новим головою ОДП?

– Кандидатів наразі немає. Депутати побоюються, що новий генпрокурор активніше піднісуватиме підозри проти них.

– Чи піде Банкова у контратаку на НАБУ та САП?

– Силового тиску на антикорупціонерів не буде. Підібний крок не пройде Рада, а європейські партнери прямо попереджають про ризики для євроінтеграції та фінансування.

– Чому у держапараті наростає криза?

– Система переважана скандалами та війною між силовиками. Через відсутність виборів і безперервні розбірки вся відповідальність за те, що відбувається, лягає особисто на президента.

Або читайте нас там, де вам зручно!

Більше по темі:

[НАБУ](#) | [САП](#) | [Офіс президента](#) | [Верховна рада](#)

Російська